

Nota

Aan: leden maatschappelijke klankbordgroep i.o.

Betreft: Voorstel IenW voor nadere invulling van de maatschappelijke klankbordgroep Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

Datum: 26 september 2022

1. Aanleiding en leeswijzer

Op donderdag 16 juni 2022 is tijdens een eerste bijeenkomst met maatschappelijke partijen besproken wat het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KP ZSS) inhoudt en wat de verschillende verwachtingen zijn over deelname aan een maatschappelijke klankbordgroep. Het KP ZSS zal naar aanleiding van de ingebrachte punten in dit overleg een nader voorstel maken voor de invulling en vormgeving van een maatschappelijke klankbordgroep. Hieronder treft u dit voorstel aan. Het is als volgt opgebouwd:

- Eerst doet IenW een voorstel voor de invulling van de rol van de maatschappelijke klankbordgroep
- Daarna doet IenW een voorstel voor de invulling van het proces van de klankbordgroep
- Tot slot volgt een reflectie op samenstelling en voorstel voor verdere verbreding van de klankbordgroep en de daarvoor te benaderen partijen.

2. Voorstel invulling rol van de maatschappelijke klankbordgroep

2.1. IenW-doel participatie Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Zoals in de eerste bijeenkomst op 16 juni besproken zijn de doelen voor IenW om participatie te organiseren zodat:

- A. maatschappelijke partners worden geïnformeerd over de ontwikkelde kennis en kunnen bijdragen aan de kennisontwikkeling;
- B. een breder proces op gang wordt gebracht waarbij organisaties handelingsperspectieven op het gebied van zeespiegelstijging voor zichzelf kunnen ontwikkelen en aangeven wat zij daarvoor nodig hebben.
- C. IenW feedback ontvangt op de hoofdlijnen van het KP ZSS (resultaten van alle vijf werksporen overziend) en op strategische kant in het bijzonder om zo het kennisprogramma te kunnen verbeteren.

De drie doelen hangen natuurlijk met elkaar samen. Doelen B en C kunnen niet zonder dat maatschappelijke partners eerst kennis hebben kunnen nemen van (tussen)resultaten van het kennisprogramma. Verdere verbetering van het kennisprogramma kan niet zonder te reflecteren op de inhoud en daarbij ook na te gaan welke belangen op welke wijzen worden geraakt en tot welke (kennis)behoefte dat leidt bij maatschappelijke partners maar ook bij IenW zelf.

2.2. Toegevoegde waarde maatschappelijke klankbordgroep

Concreet betekenen de drie participatiedoelen dat de maatschappelijke klankbordgroep toegevoegde waarde kan bieden op de volgende vlakken:

1. vanuit het overzicht over de resultaten van de vijf sporen van het kennisprogramma nagaan of (aanvullende) actieve bijdragen van partijen aan de sporen gewenst zijn (omdat bepaalde organisaties specifieke kennis hebben, of omdat de partijen wellicht hiaten zien);
2. reflectie op de (tussen)resultaten van het KP ZSS. N.B. op korte termijn betreft dit de tussenbalans van het KP ZSS die in 2023 aan de Tweede Kamer wordt gezonden. Wat zegt de kennis die wordt ontwikkeld en wat zijn voor verschillende partijen (markt, maatschappelijk, kennis, inwoners/burgers, overheden) de meest in het oog springende inzichten die hieruit voortvloeien? Wat betekenen deze inzichten voor de verschillende partijen die spelen? Hoe worden deze geraakt? En welke behoeften ontstaan er bij partijen, aan handelingsperspectief voor partijen zelf, maar ook welke rolverdeling is nodig tussen partijen inclusief de overheid?
3. Vormgeven van het bredere proces / transitie waarin handelingsperspectieven om met zeespiegelstijging om te gaan verder worden geconcretiseerd en waarin partijen tot handelen overgaan.

Ad 1) Voor IenW is het van belang dat ten aanzien van zeespiegelstijging en de directe gevolgen daarvan alle kennis wordt aangewend / alle relevante invalshoeken aan bod komen. De verwachting is dat maatschappelijke partijen hieraan kunnen bijdragen. Vooral omdat het niet alleen gaat om natuurwetenschappelijke kennis over de stijging van de zee maar bijvoorbeeld ook om ecologische, economische, financiële en sociaal wetenschappelijke kennis. Bovendien kan ook ervaringskennis erg waardevol zijn als aanvulling op de wetenschappelijke kennis die in het kennisprogramma wordt ontwikkeld.

Ad 2) Het kennisprogramma richt zich niet op het maken van beleidskeuzes maar juist, zoals de naam al suggereert, op de ontwikkeling van kennis over de aard van zeespiegelstijging (hoeveel en hoe snel) en mogelijke handelingsperspectieven. Dat betekent dat beleidskeuzes in het kader van het kennisprogramma niet aan de orde zijn. Wel kunnen deze na afronding van het kennisprogramma aan de orde komen. Dit werkt door in het type reflecties van de maatschappelijke klankbordgroep. Als er in het kennisprogramma maatregelen aan de orde komen, dan is dit om gevolgen van zeespiegelstijging te onderzoeken en de kennis te ontwikkelen om later keuzes te maken. Dat betekent dat de reflectie vooral zal moeten gaan over vragen zoals: Is de kennis voldoende concreet en inzichtelijk om handelingsperspectieven uit te ontwikkelen, zowel voor het collectieve vraagstuk (toekomst van Nederland onder invloed van zeespiegelstijging) als voor meer individuele belangen (zoals de toekomst van bepaalde ruimtelijke functies). Gelet op doel B hoort hierbij ook een reflectie van de klankbordgroep op de belangen die door zeespiegelstijging worden geraakt en waarom. (Bijvoorbeeld verzekeraarbaarheid van reeds geïnvesteerd vermogen in relatie tot publieke investeringen in de bescherming

daarvan met steviger en hogere waterkeringen.) Deze reflectie kan vervolgens worden benut om invulling te geven aan participatie doelen B en C. Hieronder wordt aangegeven wat dit concreet betekent voor de rol en taak van de klankbordgroep.

2.3 Rol en taak van de maatschappelijke klankbordgroep

Vanuit deze toegevoegde waarde stellen we voor dat de maatschappelijke klankbordgroep op bovenstaande drie vlakken een rol heeft, te weten:

- 1) Reflectie op de (tussen)resultaten van het KPZSS, de belangen die worden geraakt en de behoeften aan met name handelingsperspectieven en rolverdeling tussen de partijen inclusief de overheid.
- 2) advisering aan IenW over de verdere invulling van het bredere proces onder hierboven genoemd doel B. Dit is een continue proces, waarbij IenW vraagt om concrete adviesrapporten in het najaar 2023 op basis van de hierboven genoemde reflectie op de resultaten van de vijf sporen en in het najaar van 2026. De advisering op basis van de reflectie betreft vooral het opgang brengen van genoemd breder proces (participatiedoel C)
- 3) advisering aan IenW over benodigde (aanvullende) bijdragen aan de kennisontwikkeling (op basis van een strategisch overzicht over het KP als geheel) en, bij opvolging van de adviezen, een actieve rol om kennisdragers aan te dragen die een bijdrage kunnen leveren.

2.4. Rol onafhankelijke voorzitter

Om te waarborgen dat de leden van de klankbordgroep bovenstaande rol kunnen invullen, stelt IenW voor om een onafhankelijke voorzitter met de benodigde ondersteuning in te schakelen. Het gaat daarbij niet om een commissie onder leiding van een oud-bestuurder, maar om een ervaren procesbegeleider die de leden van de klankbordgroep faciliteert om hun inbreng te leveren om tot de adviezen aan IenW te komen. De rol van de voorzitter is daarmee om met zijn/haar ondersteuning te komen tot adviezen aan IenW. De voorzitter is ook verantwoordelijk voor de organisatie van het proces (vergaderingen, werkbijeenkomsten, etc.). Ter ondersteuning is vanuit IenW een management assistent beschikbaar die de bijeenkomsten en vergaderingen kan plannen en de benodigde vergaderlocaties e.d. kan regelen.

2.5. Rol IenW in de klankbordgroep

IenW zal aan de klankbordgroep bijeenkomsten deelnemen vooral als een informerende partij die de kennis ontsluit, vragen van de deelnemers kan beantwoorden en helderheid kan geven als er verwachtingen zijn over beleidsuitspraken of andere beslissingen die op het KPZSS kunnen volgen. Daarnaast is IenW ook gesprekspartner als het gaat om reflecties over handelingsperspectieven en de rolverdeling tussen partijen. Vanwege deze rol, zal het afdelingshoofd waterveiligheid van IenW deelnemen aan de klankbordgroep. Als naar de afronding van het KP ZSS in 2026 toe het strategisch belang voor de deelnemers en IenW toeneemt is het voorstelbaar om ook op directeureniveau met elkaar te spreken.

3. Invulling proces

3.1. Voorgestelde werkvormen

Het idee dat tijdens de eerste bijeenkomst werd geopperd om een aantal werksessies/themasessies te organiseren, lijkt IenW heel waardevol. Voor deelname aan de themasessies kunnen ook andere partijen worden uitgenodigd (afhankelijk van het thema) en kunnen ook specifieke kennisdragers zoals het CRa en bijvoorbeeld ook andere departementen, andere overheden uitgenodigd worden om hun kennis en inzichten te spiegelen aan de inzichten die in het KPZSS zijn opgedaan.

Naast de themasessies vergadert de klankbordgroep 2 x per jaar om te komen tot invulling van het proces (op basis van een voorstel van de voorzitter) en om de producten van de klankbordgroep (de rapportages waarin de adviezen worden vastgelegd) te bespreken. Verdere invulling van de werkvormen is aan de onafhankelijk voorzitter.

3.2. Planning

Onderstaande planning is nog indicatief:

2022

Oktober/november: invullen van de positie van onafhankelijk voorzitter en secretariaat en verder invullen werkproces

November / December: 1 werk/themasessies

2023

Januari / Maart: 3 werk/themasessies

April / Mei Formuleren concept adviezen t.b.v. tussenbalans

Juni: bespreking adviezen met IenW

Augustus / September: Formuleren en opleveren definitief advies t.b.v. tussenbalans

4. Reflectie op samenstelling van en voorstel voor verdere verbreding van de klankbordgroep

Graag reflecteert IenW tijdens de volgende vergadering met de huidige deelnemers/geïnteresseerden over door IenW gewenste verdere verbreding van de klankbordgroep met relevante belangenvertegenwoordigers.

IenW mist tot nu toe partijen in de financiële hoek (investeerders, verzekeraars en kapitaalverstrekkers) en partijen met een goed beeld over ruimtelijk economische ontwikkeling (wat zijn gevolgen van zeespiegelstijging voor de grote ruimtelijk economische clusters van Nederland?). IenW heeft daarom al contact gezocht met het Platform Sustainable Finance van DNB. Onder dit platform werken verschillende werkgroepen, waaronder een werkgroep klimaatadaptatie. Aan de voorzitter van genoemde werkgroep (Gijs Kluk) is

gevraagd of 1 of 2 werkgroepleden geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan de maatschappelijke klankbordgroep.

Daarnaast valt het IenW op dat de huidige geïnteresseerden voor de klankbordgroep geografisch gezien nogal geconcentreerd zijn op de kustzone / de wateren, terwijl er ook ver landinwaarts / in heel Nederland een impact is

Daarnaast is het een optie om flexibel met deelname van partijen om te gaan door bij de voorgestelde themasessies ook partijen uit te nodigen die geen lid van de klankbordgroep zijn.

Vragen:

- Hoe kijken partijen aan tegen een meer flexibele aanpak met themasessies waarvoor breder uitgenodigd wordt dan alleen de leden van de klankbordgroep?
- Aan wat voor partijen denken jullie voor deelname aan de themasessies?
- Welke partijen wil de huidige groep verder nog willen toevoegen aan de klankbordgroep zelf (niet alleen thematisch maar ook geografisch gezien)?
- In het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) is in 2021 gevraagd welke maatschappelijke organisaties interesse hebben om deel te nemen aan participatie in het Kennisprogramma Zeespiegelstijging. De partijen die daar interesse hebben getoond zijn opgenomen in onderstaande tabel.
- Deze tabel geeft sectoren en maatschappelijke organisaties waarvan IenW het wenselijk zou vinden dat zij deelnemen aan de maatschappelijke klankbordgroep. Dit is geen limitatieve lijst, ieder is welkom.

Doelgroep	Organisatie
Drinkwaterbedrijven	Dunea, PWN, ook anderen welkom. Vewin heeft deelname afgewezen.
Natuur	WNF
	Blauwe Hart Natuurlijk (8 partijen IJsselmeer)
	Stichting Ark
	Coalitie rivieren natuurlijk
	Landschappen.nl
	Stichting De Noordzee
	Stichting Duinbehoud
	Waddenvereniging
Landbouw	LTO Nederland
Delfstoffenwinning	Cascade vereniging oppervlaktedelfstoffen...
Kernenergie	Pallas, nieuwe reactor Petten
Havens	BOZ
Scheepvaart	Koninklijke Binnenvaart Nederland
Overheden	riviergemeenten
	Rijksdienst cultureel erfgoed (agendalid, of themasessies)
	College rijksadviseurs
Erfgoed	Federatie Instandhouding Monumenten (FIM Nederland)
Recreatie	Stichting Waterrecreatie Nederland
	Watersport Verbond

Waterbouw *	Vereniging van waterbouwers
Aannemers / bouw *	Bouwend Nederland
Ingenieursbureaus en andere consultants *	
Bedrijven	VNO-NCW
Verzekeraars	Bond van Verzekeraars
Banken	Vereniging van Banken
Woningbouwcoöperaties	Aedes